

יש עליך מזומן? / עו"ד עדי מרכוס¹

בתחילת אוגוסט, 2022, נכנסה לתוקפה "הפעמה השנייה" של החוק לצמצום התשלום במזומן המורידה את תקרת התשלום המותר בישראל לבעל עסק במזומן ל 6,000 ₪ בלבד. החוק נחקק עוד ב 2018 במטרה לצמצם את השימוש במזומן לטובת שימוש באמצעי תשלום אחרים, וזאת על מנת שהרשויות, ובעיקר רשויות המס, יוכלו לבצע מעקב על תנועת כספים במשק ולצמצם תופעות של העלמות מס, הלבנת הון, סחר בסמים וכו'.

אולם, נשאלת השאלה האם החוק בכלל נחוץ. ברור לכל כי גם ללא החוק, עם התקדמות הטכנולוגיה והתפתחותם של אמצעי תשלום אלקטרוניים שונים, החל מכרטיסי אשראי ועד אפליקציות תשלום וארנקים דיגיטליים, קיימת בעולם ירידה עקבית בשימוש במזומן. בישראל במיוחד, בה שיעור המזומן מסך התוצר הוא נמוך בהשוואה למדינות מפותחות רבות, לא בטוח כי דווקא הגבלת השימוש במזומן היא הפתרון למלחמה בכלכלה השחורה.

אולם, דו"ח ועדת לוקר משנת 2014², אשר הביא למעשה לחקיקה המדוברת, מצא כי חמישית מהפעילות הכלכלית במדינת ישראל אינה מדווחת. אי הדיווח מוביל לאובדן עצום של עשרות מיליארדי שקלים מדי שנה לקופת המיסים, דבר אשר, בין היתר, אף מטיל נטל כבד יותר על ציבור משלמי המיסים הישר. בנוסף, ועל אף מגמת הירידה העולמית בשימוש במזומן, ניתן לראות שדווקא בתקופת הקורונה הייתה עצירה והפיכה במגמה כאמור, כיוון שאנשים נהרו להוציא כסף ובעלי עסקים קטנים רבים המשיכו לתת שירותים במזומן בתקופות הסגרים, עובדה המצביעה על כך שמדובר במגמה "שבירה" אשר עומדת בסכנה בעת משברים שונים, בין ברמה העולמית ובין ברמה המדינתית.

התיקון הנוכחי לחוק הינו משמעותי בשני מובנים: האחד, הוא מוריד באופן משמעותי את הסכום המותר לעסקאות במזומן מ 11,000 ל 6,000 ₪ בלבד (למעט בחריגים מסוימים) בעסקה בין אדם לעסק ול 15,000 ₪ בלבד בין אנשים פרטיים, והשני, הוא מאפשר הטלת קנסות, המתחילים מ 10% משיעור העסקה ויכולים להגיע עד 30% משיעור הסכום החורג, לא רק על בעלי העסקים שמקבלים את התשלום במזומן, אלא גם על הלקוח המשלם. החוק אוסר על פיצול תשלומים וחל על כל סוגי העסקאות, לרבות תשלום שכר עבודה ושכר דירה, אך אינו חל על גמחי"ם ומתן מתנות ותרומות לרבות בין בני משפחה. הסכום בחוק אף כולל מע"מ ואת כל הדברים הנלווים לעסקה – כך שלא ניתן להפריד, למשל, בעסקת רכישה, בין רכיב המע"מ או תוספות בגין הובלה או הרכבה ולהימנע בצורה זו מהחובה החוקית.

אולם, יש לציין כי קיימות מספר בעיות בחוק. ראשית, החוק נתון לביקורת כיוון שהוא מעלה חשש לפגיעה באוכלוסיות חלשות, לרבות פליטים, קשישים ובעלי מקצועות חופשיים אשר לחלקם גישה מוגבלת לאמצעי תשלום דיגיטליים וחלקם עלולים להיפגע כיוון שהסכום המותר הנוכחי הינו נמוך מהשכר הממוצע במשק. בנוסף, בעוד הוא מקשה על הציבור ועל עסקים קטנים בפרט, הוא מיטיב עם הבנקים וחברות האשראי שכן הוא יביא להגברת השימוש בכרטיסי אשראי והעברות בנקאיות הגוזרים עמלות נאות מהציבור בגין השימוש.

בנוסף, ומבחינת אופרטיביות, לא ברור, נכון לכרגע, כיצד מתכננת רשות המיסים לבצע אכיפה שלו. כך, בעבר, כאשר איום הקנסות היה על כתפי בעלי העסקים בלבד, יכלה הרשות לבצע אכיפה באמצעות ביקורות בבתי עסק. נכון לכרגע, לא ברור כיצד מתכוונת הרשות לאתר לקוחות אשר ביצעו תשלום במזומן בבית עסק, עסקה אשר מעצם טבעה אינה משאירה "שביל דיגיטלי" ואינה כוללת בהכרח את פרטי הלקוח בצורה המאפשרת איתור פשוט.

על אף הקושי האמור, מומלץ לא להסתמך על כך שהרשות תתקשה לאתר מפירים, לבחון בכל מקרה האם עסקה במזומן עומדת בתנאי החוק ולא להסתכן בקנסות כבדים.

¹ עו"ד עדי מרכוס. הינה עורכת דין במשרד אפיק ושות' (www.afiklaw.com) המתמקדת במשפט מסחרי ודיני חברות, זכויות יוצרים, דיני תקשורת ואומנים ועסקאות בינלאומיות. עו"ד מרכוס הינה בוגרת הפקולטה למשפטים ובעלת תואר שני בתקשורת באוניברסיטת תל אביב ותואר שני במנהל עסקים בינלאומי מאוניברסיטת בר אילן. היא התמחתה במשרד המשפטי אצל המשנה ליועץ המשפטי לממשלה בתחום הדין האזרחי וזכויות היוצרים, לאחר מכן עבדה כ-18 חודש במשרד שלמה כהן בתחום הקניין הרוחני, כ-11 שנה במחלקה המשפטית בגוף התקשורת "רשת נגה בע"מ" (ערוץ 2 של הטלוויזיה), כאשר תפקידה האחרון בטרם מיזוג החברה עם ערוץ 10, כראש תחום המחלקה המשפטית ולאחר כך, טרם הצטרפותה למשרד, כיועצת המשפטית הפנימית של קנלר ייצוג אמנים, בכל נושא היעוץ המשפטי של אמנים ואנשי תרבות, בין בישראל ובין במישור הבינלאומי. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו. לפרטים נוספים: 03-6093609, או באמצעות הדואר האלקטרוני: afiklaw@afiklaw.com.

Do you have cash on you? /Adi Marcus, Adv. *

At the beginning of August, 2022, the "second step" of the law to reduce cash payments in Israel entered into effect, lowering the cash payment cap allowed in Israel for a business owner to merely ILS 6,000. The law was enacted back in 2018 with the aim of reducing the use of cash in favor of using other means of payment, so that the authorities, and especially the tax authorities, can monitor the movement of funds in the market and reduce the phenomena of tax evasion, money laundering, drug trafficking, etc.

However, the question arises as to whether the law is even necessary. It is abundantly clear to everyone that even without the law, with the advancement of technology and the development of various electronic payment methods, from credit cards to payment apps and digital wallets, there is a consistent decrease in the use of cash around the world. In Israel especially, where the proportion of cash in the total GDP is low compared to many developed countries, it is not certain that limiting the use of cash is the solution needed for the war on the "Shadow Economy".

However, the 2014 Locker Committee report, which actually led to the legislation in question, found that a fifth of the economic activity in the State of Israel is unreported. This failure to report leads to massive losses, estimated at tens of billions per annum to the State, which, *inter alia*, imposes a heavy burden on the law-abiding taxpaying public. In addition, and despite the global downward trend in the use of cash, during the Covid19 period there was a halt and reversal in the aforementioned trend, as people tended to pay cash and many small businesses continued to provide services against cash during lockdowns, a fact that indicates that this is a "fragile" trend which is put in danger during crises, both globally and nationally.

The current amendment to the law is significant in two ways: one, it significantly lowers the amount allowed for cash transactions from ILS 11,000 to only ILS 6,000 (with certain exceptions) in a transaction between a person and a business and to only ILS 15,000 between private individuals; second, it allows the imposition of fines, ranging from 10% of the transaction and up to 30% of the excess amount, not only on the business who receive the cash, but also on the customer. The law prohibits splitting payments and applies to all types of transactions, including payment of wages and rent, but does not apply to charitable organizations and the granting of gifts and donations, including between family members. The amount in the law even includes VAT and all the things accompanying the transaction - so one cannot separate, for example, in a purchase transaction, between the VAT component or surcharges for transport or assembly and avoid the legal obligation in this way.

However, it should be noted that there are several issues with the law. First, the law is subject to criticism because it raises concerns about the harm it causes to vulnerable populations, including refugees, the elderly and freelancers, some of whom have limited access to digital means of payment and some of whom may be harmed because the currently allowed amount is lower than the average wage in the economy. In addition, while it makes it difficult for the public and small businesses in particular, it benefits the banks and credit companies as it will lead to an increase in the use of credit cards and bank transfers that charge hefty fees from the public for use.

In addition, and from an operative point of view, it is unclear how the Tax Authority plans to enforce the law. In the past, when the threat of fines was on business owners only, the Authority could carry out enforcement through audits of businesses. It is unclear how the Authority intends to locate customers who made cash payments, a transaction which by its very nature does not leave a "digital trail" and does not necessarily include the customer's details in a way that allows for simple tracking.

Despite the aforementioned difficulty, it is recommended not to rely on the fact that the Authority will have difficulty locating violators, but to make sure to examine in each and every case whether a cash transaction meets the conditions of the law and not to risk heavy fines unnecessarily.

---

*Adi Marcus, Adv. is an attorney in the office of Afik & Co. (www.afiklaw.com) who focuses primarily on commercial and corporate law, copyrights, media law and international transactions. Advocate Marcus holds a major in law, an M.A in communication from Tel Aviv University and an international MBA from Bar Ilan University. She completed her internship at the Ministry of justice under the Deputy Attorney General focusing civil law and copyright law, then worked for about 18 months in the office of Shlomo Cohen in the field of intellectual property, about 11 years in the legal department of the communications network "Noga Network" (Channel 2 of TV), with her last position before the company merged with Channel 10, was head of department in the legal department and then, before joining the firm, as Kneller Artists Representation's internal legal advisor, representing in all matters of legal advice to artists and cultural figures, both in Israel and internationally. Nothing herein should be treated as a legal advice and all issues must be reviewed on a case-by-case basis. For additional details: +972-3-6093609 or at the e-mail: afiklaw@afiklaw.com.